

ABD KAYA GAZI RAFİNERİ ENDÜSTRİSİNDE HAZIMSIZLIĞA MI YOL AÇACAKTIR? *

2018'in sonuna doğru, ABD petrol endüstrisi günlük 11 milyon varillik ham petrol üretimi ile Rusya ve Suudi Arabistan'ı da geride bırakarak tarihindeki en yüksek üretim rakamlarına ulaşacaktır. Kaya petrolü devrimi ile desteklenen ve giderek daha çok ihraç edilen bu üretimin, hızla büyüyen küresel ekonomi ile artan dizel, jet yakıtı ve petrokimyasal talebinin karşılamaında kritik bir rol oynaması beklenmektedir. Ancak endüstri içinde ABD petrolünün bu talebi karşılamak için gerçekte ne kadar uygun olduğu artan bir tartışma – ve endişe – konusudur. Uzmanlara göre sorun, hidrolik kırılma yolu ile kayaların arasındaki küçük çatlaklardan çıkarılan ABD kaya petrolünün, ham petrol denildiğinde çoğu insanın gözünün önüne gelen katran renkli, yapışkan sıvıdan çok daha hafif olmasıdır. Bu fark potansiyel olarak devasa sonuçlar doğuracaktır çünkü ham petrolü kullanılabilir ürünlere dönüştüren rafineriler gelecekte tedarige egemen olacağı düşünülen daha ağır petroleri işleme sokabilecek fabrikalara on yıllarca yatırım yapmıştır. Bazı uzmanlar ayrıca daha hafif kaya petrolü varillerinin özellikle dizel, jet yakıtı ve diğer orta damıtma ürünleri gibi küresel talebinin giderek arttığı ürünlerin üretiminde yeteri kadar iyi olmadığına inanmakta, önümüzdeki yıllarda, ham petrol kıtlığı yerine, ABD kaya petrolünün ihtiyaçlara cevap verememesi ve rafinerilerin daha fazla konvansiyonel petrole ulaşmak için mücadeleye girmesiyle bir kriz gerçekleşeceği görüşündedir.

Enerji projeleri geliştirmede danışmanlık hizmeti sunan Pishah Partners şirketinden Bill Barnes'a göre ABD kaya petrolünün kirli sırrı aslında çoğu insanın onu istemiyor olmasıdır. Barnes, ABD petrolünün üretim kapasitesine yılda 1 milyondan fazla varil ekleyeceğini söylemenin hatalı olacağına dikkat çekerek, bu varillerin dünyanın rafineri sisteminde hemen kullanılabilir olması beklentisinin yanlış olduğuna vurgulamıştır. Günlük 100 milyon varillik küresel rafineri sisteminin uyum sağlayabilecek kadar esnek olduğunu savunan Uluslararası Enerji Ajansı'nın da bir parçası olduğu bir grup her ne kadar bu görüşü fazla telaşlı bulsa da, ABD kaya gazının toplu bir şekilde sektörde kabul görmediğinin kanıtları da ortaya çıkmaya başlamıştır. ABD fabrikaları hala daha ağır petroleri tercih etmekte, kaya petrolünü konvansiyonel petrol ile karıştırarak kullanmakta ya da depolamaktadır. Ayrıca her ne kadar ABD ihracatı yurtdışı sevkiyatlarındaki kısıtlamaların 2 sene önce kaldırılmasıyla devasa bir patlama yaşamış olsa da dışarıya ihracatı gerçekleştirilen petrol, yeni kaya petrolü yerine, ağırlıklı konvansiyonel petrol ile gerçekleştirilmiştir.

Kaya petrolü oldukça hafif olduğundan ya yalnızca kaya petrolüne hizmet edecek bir rafineriye ihtiyaç duyulacaktır ki bazen bunun için bile çok hafif kalabilmektedir ya da kaya petrolü yalnızca özel durumlarda kullanılacaktır. Her ne kadar bu görüş diğer

Avrupa rafinerileri tarafından desteklense de İngiltere bölgede ABD kaya petrolünün en büyük alıcısı olarak diğer ülkeler arasından sıyrılmıştır. Ağırlıkla daha hafif bir ham petrol kaynağı olan Kuzey Denizi petrolüne alışık olan ExxonMobil'in "Fawley" rafinerisi ve Valero'nun "Pembroke" fabrikası kaya gazının istikrarlı kullanıcılarıdır. Geçen sene günde yaklaşık 90.000 milyon varil ile İngiltere rafineri kapasitesinin %7'sini ABD kaya petrolünden karşılamıştır.

Ancak asıl sorun ABD kaya petrolü üretimi 2020'den sonra da günlük 1 milyon varille büyümeye devam ederse gerçekleşecektir. Elektrikli taşıtların da kullanımının artması ile dizel talebi artması ve benzin talebinde kayda değer düşüşler görülmesi beklentiler arasındadır. Dizel ve diğer damıtma ürünleri halihazırda talepte en yüksek hızla büyüyen paya sahiptir ve 2020'de Uluslararası Denizcilik Örgütü kurallarına göre nakliye filolarının da daha ağır, daha kirli yakıtlardan dizele geçmesi ile dizel talebinde mevcut talebin üzerine çok kısa bir sürede günlük 2 milyon varillik bir talep artışının da ayrıca gelmesi beklenmektedir. Daha ağır ham petrolü işleyecek yatırımlar gerçekleştiren rafinerilerin ileride bu yüzden sıkıntı yaşamaya başlaması olasıdır, çünkü üretimdeki büyümenin %80'i daha hafif petroler ile gerçekleşirse daha ağır variller giderek daha pahalı hale gelecektir.

Bazı uzmanlar rafineri sisteminin adapte olabileceğini savunan kesimlerin aşırı kayıtsız kaldığı konusunda ısrarcıdır. Eleştirmenler daha hafif ham petrol işleme kapasitesinin doygunluğa yakın ABD rafinerisi ve Rusya gibi bu ürünleri satın almayacak ülkeler göz önüne alındığında günlük 100 milyon varil civarında kaldığını savunmaktadır. Hafif petrol için serbest piyasanın günlük yaklaşık 15 milyon varil olduğu düşünülmektedir. Kısa - orta dönemde bu ürünlerin kullanılabilinecek bir alan bulmak için çaba sarfedeceği tahminler arasındadır.